

Шифр «медіапростір бібліотек»

***РОЗШИРЕННЯ МЕДІАПРОСТОРУ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ
БІБЛІОТЕК В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19***

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3	
РОЗДІЛ 1.ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ		
1.1 ПОНЯТТЯ «ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА»	7	
1.2 ПОНЯТТЯ «СОЦІАЛЬНІ МЕДІА» ТА «ПАНДЕМІЯ COVID-19».....	9	
Висновки до розділу 1.....	11	
РОЗДІЛ 2. ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ БІБЛІОТЕК ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19		
2.1 РОБОТА УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ БІБЛІОТЕК ІСПАНОМОВНИХ КРАЇН ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ	13	
2.2 МЕДІАПРОСТІР УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ В ПЕРІОД КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ	17	
Висновки до розділу 2.....	21	
РОЗДІЛ 3. ДИСТАНЦІЙНІ ФОРМИ РОБОТИ БІБЛІОТЕКИ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА.....		23
Висновки до розділу 3.....	26	
ВИСНОВКИ.....	28	
Список використаних джерел.....	30	
Список сайтів бібліотек.....	34	
Додатки.....	36	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Дослідження медіапростору інформаційної-бібліотечних установ у 2020 році доповнилися актуальними питаннями, зокрема, впровадження дистанційної роботи та новими проєктами, що були ними реалізовані в період пандемії Covid-19. Безперечно саме академічні бібліотеки відіграють провідну роль у професійному зростанні як викладачів так і студентів. Особливістю роботи таких бібліотек в період карантину є віддалений доступ до джерел та активне спілкування з користувачами. Бібліотеки взяли на себе роль надійних партнерів для кожного студента, викладача та науковця у період дистанційних форм роботи.

Мета дослідження – вивчити та порівняти зміни в розширенні медіапростору університетських бібліотек іспаномовних країн Мексики, Іспанії, Еквадору та Колумбії з університетськими бібліотеками України під час дистанційної роботи в період карантину. Розглянути перспективи розвитку сфери соціальних медіа у сучасних університетських бібліотеках та фахову підготовку її працівників. Окреслити нові форми розвитку їх медіапростору.

Для досягнення поставленої мети сформульовано такі **завдання дослідження**:

- проаналізувати поняттєву та джерельну бази з теми дослідження;
- розглянути медіапростір університетських бібліотек іспаномовних країн;
- вивчити роботу українських університетських книгозбірень у період пандемії Covid-19;
- розробити анкету та провести онлайн-анкетування працівників академічних бібліотек України та іспаномовних країн;
- порівняти роботу вітчизняних бібліотек з університетськими бібліотеками іспаномовних країн під час пандемії Covid-19;
- проаналізувати роботу бібліотеки Київського університету імені Бориса Грінченка під час карантинних обмежень, запропонувати нововведення в її дистанційну роботу;

- визначити необхідні фахівцям інформаційно-бібліотечної сфери компетенції для роботи в нових медіа.

Об'єкт дослідження – медіапростір університетської бібліотеки.

Предмет дослідження – розширення та розвиток медіапростору університетських бібліотек іспаномовних країн та України в період пандемії Covid-19.

Методи дослідження. Вирішення поставлених завдань здійснювалося за допомогою загальнонаукових підходів і методів. Зокрема соціокомунікаційний підхід було використано для різнобічного вивчення медіапростору бібліотек університетів України та іспаномовних країн, який дозволив комплексно розглядати дистанційні форми роботи бібліотек під час карантинних обмежень як комунікаційний засіб професійного та міжособистісного спілкування. Основним методом отримання емпіричних даних було обрано метод анкетування, також використано метод термінологічного аналізу для визначення базових понять «дистанційна освіта» та «дистанційне навчання», «соціальні медіа», метод контент-аналізу сайтів бібліотек – об'єктів дослідження та їхніх сторінок у соціальних мережах – для отримання первинного матеріалу дослідження. Методи порівняльного аналізу та узагальнення дозволили сформулювати проміжні та основні висновки дослідження.

Загальна характеристика роботи. Загальний обсяг роботи становить 52 сторінки, з них основного тексту – 29. В науковій роботі наявні вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (усього 34 позиції). У першому розділі «Основні поняття та джерельна база дослідження» проаналізовано витоки понять «дистанційна освіта», «соціальні мережі», «пандемія Covid-19» та різні підходи до їх визначення. У другому розділі «Діяльність університетських бібліотек під час пандемії Covid-19» проаналізовано медіапростір бібліотек університетів іспаномовних країн (Іспанії, Мексики, Колумбії, Еквадору) та України, досліджено їх соціальні медіа. Проведено анкетування працівників бібліотечної сфери за результатами якого зроблено

відповідні висновки. У третьому розділі «Дистанційні форми роботи бібліотеки Київського університету імені Бориса Грінченка» проаналізовано діяльність цієї бібліотеки під час карантинних обмежень; запропоновано нові форми діалогу з користувачами; визначено ті компетенції, що необхідні фахівцям інформаційно-бібліотечної сфери для дистанційної роботи в нових медіа.

Стан розробленості теми і джерельна база дослідження. Аналізуючи праці зарубіжних та вітчизняних науковців стає зрозумілим, що соціальні мережі як спосіб комунікацій досліджувалися з середини ХХ століття, але зараз мають найбільший вплив на усі сфери нашого життя. Вивченням медіапростору та процесів становлення інформаційного суспільства займаються провідні зарубіжні науковці сучасності такі як: Лоренсо Гарсія Аретіо [4], Марсело Гарсія [31], Хорхе Антоніо Менесес Ернандес [30], Ньєбес Гонсалес Фдес-Вільявісенсіо [32] та ін. У своїх працях вони демонструють погляд на питання представлення бібліотек у соціальних мережах іспаномовних країн. Це допомагає порівняти наші підходи, визначити плюси та мінуси, щоб покращити роботу книгозбірень українських ЗВО.

Українські науковці також виявляють високий інтерес до досліджень медіапростору та дистанційних форм роботи наших книгозбірень, тож в період нових реалій 2020 року ці дослідження знову стають актуальними. Над питаннями розвитку таких форм роботи як розширенням медіапростору та впровадженням новітніх технологій в українських бібліотеках працюють такі дослідники: Людмила Рабаданова [9], Ірина Власенко [5], Катерина Рум'янцева, Світлана Яремко, Ірина Гладій [6].

Наукова новизна дослідження. Для ґрунтовного аналізу зарубіжного та вітчизняного досвіду роботи університетських бібліотек України та іспаномовних країн під час пандемії Covid-19 розроблено та проведено анкетування (питання анкет ідентичні), проаналізовано різні форми роботи окремих книгозбірень та запропоновано нові практичні рекомендації щодо покращення комунікації книгозбірень зі своїми користувачами.

Практичне значення дослідження. Основні положення, матеріали та результати дослідження можуть бути використанні при взаємодії книгозбірень українських університетів з академічними бібліотеками, зокрема, Іспанії, Мексики, Колумбії та Еквадору. Також слугує прикладом обміну досвідом та новітніми, дистанційними формами роботи бібліотек під час карантинних обмежень.

Апробація і впровадження результатів. Результати за темою дослідження представлені під час виступів та у тезах: на VI Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Бібліотека і книга у цифровому медіасвіті: європейський вектор» (30 жовтня 2020 року, м. Київ) за темою «Розвиток медіа-простору університетських бібліотек Іспанії, Мексики, Еквадору та Колумбії під час дистанційної роботи»; на Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Розвиток освіти, науки та бізнесу: результати 2020» (3-4 грудня 2020 року, м. Дніпро) в публікації «Робота університетських бібліотек в період пандемії Covid-19».

Результати наукового дослідження було впроваджено у практичну роботу бібліотеки Київського університету імені Бориса Грінченка. Довідка про впровадження від 1 лютого 2021 року.

Структура роботи. Наукова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (34 найменування) та додатків. Загальний обсяг наукової роботи – 52 сторінки, з них 29 сторінок основного тексту, список використаних джерел та сайтів бібліотек – на 6, додатки на 17 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. ПОНЯТТЯ «ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА»

Технологічні зміни, що охопили увесь світ в останні роки, накладають свій відбиток і на нові форми освіти та комунікації. Так, зокрема, зростання дистанційного навчання у всьому світі, технологічний розвиток, глобалізація та масовізація вносять зміни в освітнє середовище, що у свою чергу змінює традиційну систему та структуру освіти [1]. Ї академічні книгозбірні мають бути на вістрі таких змін, адже саме вони забезпечують якісну підтримку усього освітнього процесу закладу освіти.

На початку 2020 року світ опинився перед новими викликами – карантинними обмеженнями та необхідністю продовжувати роботу у віддаленому режимі. Стало зрозуміло, що дистанційна освіта має багато невикористаного потенціалу для охоплення здобувачів (наприклад у віддалених регіонах) та по-новому може зв'язати викладачів і студентів. Дистанційне навчання, безумовно, не є вирішенням усіх проблем, і завжди буде актуальним навчання в аудиторіях, однак саме в період пандемії Covid-19 такі форми роботи дозволяють не втрачати час та отримувати якісні знання, а підвищена гнучкість до нових стилів навчання закладає основи майбутніх змішаних форм роботи, що будуть таким ж різноманітним за часом і місцем, як і за мисленням.

Дистанційна освіта характеризується гнучкістю графіку, оскільки студент самостійно організовує свій навчальний час, що вимагає певного ступеня самодисципліни. Однак така гнучкість розкладу може бути обмежена за певних умов, які вимагають безпосередньої участі виходу онлайн в певний час. Одним із завдань дистанційної освіти є забезпечення громадян можливістю реалізації конституційного права на здобуття освіти та професійної кваліфікації. [2].

Поняття «дистанційна освіта» та «дистанційне навчання» закордонні вчені почали досліджувати з середини XX століття. Одним з найстаріших університетів дистанційної освіти є Федеральний інститут підготовки вчителів

Мексика, заснований у 1945 році. А в Іспанії розпочав таку діяльність Національний університет дистанційної освіти (UNED) у 1973 році.

У Мексиці систему відкритого університету пропагував доктор Пабло Гонсалес Касанова, статут якого був затверджений Радою університету 25 лютого 1972 р., а положення, затверджене 2 грудня 1997 р. Починаючи з 1997 р. створено Координацію Відкритого університету та дистанційної освіти (CUAED) [3].

Можна зустріти різні наукові підходи до визначення змісту поняття дистанційне навчання, наприклад, ще у 2001 році доктор філософії Лоренсо Гарсія Аретіо визначав, що дистанційне навчання - це двостороння (різноспрямована) технологічна система спілкування, яка може бути масовою, заснованою на систематичних та спільних діях дидактичних ресурсів в підтримці організації та навчальних занять, які фізично відокремлюючись від студентів, сприяють їх розвитку самостійного (кооперативного) навчання [4].

Сьогодні українські науковці досліджують різноманітні аспекти поняття «дистанційної освіти». Тому що дистанційна освіта є об'єктом уваги науковців-викладачів, студентів, працівників університетських бібліотек. Наразі шкільні вчителі та будь-які працівники освітньої сфери намагаються підвищити рівень знань як в Україні так і у світі, використовуючи технічні можливості сучасності.

Питаннями впровадження і використання інформаційно-комунікаційних технологій у вищій школі займається багато науковців, зокрема: Андреев Олександр, Вахрущева Тетяна, Загірняк Михайло, Кухаренко Володимир та інші.

В Україні можливості системи дистанційного навчання студентів ЗВО досліджують, зокрема, Рабаданова Людмила, Власенко Ірина, Рум'янцева Катерина, Яремко Світлана, Гладій Ірина. та ін. Усі вони досліджують дистанційну освіту в Україні. Так Власенко Ірина розглядає впровадження дистанційного навчання як невід'ємну вимогу сучасності [5].

Види хмарних сервісів, як одного з пріоритетних напрямків державної політики України в сфері освіти досліджує І.О. Гладій. Він вважає, що це є головною складовою покращення якості освіти та ефективної інтеграція у світовий та європейський освітній простір [6]. А дистанційне навчання як засіб стимулювання самоосвіти розглядає у своїх наукових роботах Г.В. Даценко. Вона зауважує, що дистанційна освіта – це така форма організації навчального процесу та педагогічна технологія, основою якої є керована самостійна робота студентів та широке застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій [7].

Дистанційна освіта набуває загального поширення у багатьох країнах світу і з кожним роком її популярність стрімко зростає. Така організація освітнього процесу припускає дещо інший підхід до навчання, зокрема: самостійність пошуку, аналізу, систематизації та узагальнення інформації; самоорганізацію й самоконтроль. Всі ці можливості дистанційного навчання так чи інакше реалізуються і поширюються, в тому числі, й завдяки роботі університетських бібліотек.

Отже, розвиток дистанційної освіти буде лише продовжувати зростати, ширитися та впроваджуватися разом із розвитком інтернет-технологій і вдосконалення методів дистанційного навчання.

1.2 ПОНЯТТЯ «СОЦІАЛЬНІ МЕДІА» ТА «ПАНДЕМІЯ»

Новим викликом, що постав перед усією планетою в кінці 2019 року стало поширення невідомого раніше вірусу Covid-19. І вже з початку 2020 року одним з найактуальніших термінів став термін «пандемія Covid-19». За останній рік вона вплинула на усі сфери життя людини та змінила вектор роботи будь-якої установи. Саме це стало поштовхом для розвитку дистанційної освіти, активувало використання соціальних медіа не лише для комунікації, а й для роботи на відстані.

В Україні перший випадок захворювання на Covid-19 було зафіксовано в Чернівцях 29 лютого (підтверджено 3 березня) 2020 р. У чоловіка, який прибув

з Італії [17]. З 12 березня 2020 року в країні було оголошено карантин, що лише посилювався із зростанням кількості хворих.

Під час пандемії бібліотеки мають виконувати особливу місію, як сказав Ален Лешнер (почесний генеральний директор Американської асоціації сприяння розвитку науки): «Після пандемії Covid-19, яка істотно і негативно вплинула на підготовку нової генерації молодих учених, науку необхідно зробити сильнішою, і наше завдання тепер — надати їм всіляку допомогу задля майбутнього науки» [18].

Говорячи про пандемію, потрібно визначити й поняття карантину, яке вплинуло на роботу більшості установ і бібліотек, зокрема. Відповідно до ст.1 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» карантин це - адміністративні та медико-санітарні заходи, що застосовуються для запобігання поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб [19].

Сучасні інформаційно-бібліотечні установи вже давно зробили частиною свого медіа-простору нові медіа, особливо книгозбірні університетів. Як студенти, так і викладачі використовують різноманітні соціальні мережі, тому що це значно пришвидшує процес отримання інформації. А під час пандемії це стало чи не головною можливістю оперативно контактувати, продовжувати навчання безперервно, отримувати нові знання.

Соціальні медіа слугують книгозбірням для того, щоб спілкуватися та ділитися інформацією з користувачами, поширювати новини про книги, розповсюджувати електронні документів, а також для стабільного контакту з читачем двадцять чотири години на добу.

Сьогодні очевиднішим стає те, що соціальні медіа в усьому своєму різноманітті, можуть розглядатись як інструмент трансформування суспільства, адже останні орієнтовані на широку аудиторію не лише територіально, а й за сферами інтересів [20].

Для постійної роботи з читачами університетські бібліотеки використовують не лише спеціально створені сайти, сторінки на сайтах університетів, але й соціальні мережі. Найчастіше це Facebook, Instagram, Twitter та YouTube. Так,

зокрема, окремі бібліотеки університетів роблять дописи на своїх сторінках у нових медіа майже щодня. Це тематичні фото, вітання зі святами, об'яви про нові надходження літератури, інформація про режим роботи бібліотек, а також щодо послуг, які повністю можливо отримати дистанційно.

Так під час карантинних обмежень працівники університетських бібліотек іспаномовних країн працювали вдома з доступом до університетської мережі через VPN, а також через Internet до порталів, сховищ, інтрамереж та інших інструментів управління ресурсами бібліотеки. Співробітники спілкувалися через WhatsApp, Telegram, групи Hangouts Meet або інші платформи обміну миттєвими повідомленнями, такими як Slack або Teams.

Поняття «нові медіа», «дистанційна освіта» та «соціальні мережі» вже є не лише словами, а й невід'ємною складовою роботи сучасних книгозбірень. Вони допомагають бібліотекам бути гнучкими та надавати усі новітні послуги, яких потребує читач, залишаючись з ним на зв'язку без прив'язки до місця.

Соціальні мережі це один з варіантів діалогу з молодими користувачами, сучасними студентами. Саме через них передається та кількість інформації, яка може заохотити читача скористатися послугами бібліотеки. Це найсучасніший вид бібліотечного маркетингу, який є доступним усім, в тому числі й університетським книгозбірням.

Час пандемії, постійної дистанційної роботи став справжнім викликом для бібліотек. Наразі, вже є можливість дослідити їхню роботу під час карантинних обмежень та отримати певні результати. Чи стала робота продуктивнішою? Чи з'явилася більша кількість користувачів? Порівнюючи досвід України та іспаномовних країн світу, можна побачити, що ми рухаємося в одному напрямку діджиталізації, хоч і використовуємо для цього різні локальні соціальні мережі.

Висновки до розділу 1

Ситуація з пандемією, що охопила світ у 2020 році продовжується, тож сьогодення вимагає активної присутності бібліотек закладів освіти різних рівнів у нових медіа. Досвід іноземних країн, в нашому випадку іспаномовних, може

стати в нагоді українським бібліотекам та допоможе зрозуміти в яких напрямках роботи вони можуть розширити свій медіапростір. Адже, наразі читачем бібліотеки може стати не тільки студент рідного ЗВО але й люди, які знаходяться в різних куточках світу. Завдяки соціальним мережам бібліотеки можуть зацікавити різних дослідників та допомогти їм у наукових розвідках. Академічні книгозбірні України успішно працюють в цьому напрямку, використовуючи найбільш популярні в Україні соціальні мережі.

Джерельною базою дослідження стали роботи науковців Андрії Імахінаріо, Гарсії М., Хорхе Антоніо Менесес Ернандеса, Ньєбес Гонсалес Фдес-Вільявісенсіо, Людимили Рабаданової, Ірина Власенко, Катерина Рум'янцева, Світлана Яремко, Ірина Гладій, а також офіційні сайти бібліотек та їх сторінки у соціальних медіа.

Серед дослідників, які останнім часом зосереджували увагу на різних аспектах означеної проблеми, зокрема: використання нових медіа бібліотечними підрозділами з метою рекламування своїх продуктів досліджувала Галина Булахова [21]; особливостями поширення інформаційно-аналітичних продуктів бібліотек за допомогою соціальних мереж, питаннями інформаційної безпеки займалися Наталія Вітушко [22], Антон Вітушко [23], Людмила Чернявська [24] та ін.

Всі дослідження показують, що є потреба у розробці та запровадженні в освітній процес програм дистанційного навчання, а також підтримкою зв'язку зі студентами через соціальні мережі. Не тільки викладачі університетів, а й бібліотеки мають урізноманітнювати свій інтернет-контент, що зможе задовільнити потреби користувачів, як в online, так і в offline режимах.

РОЗДІЛ 2. ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ БІБЛІОТЕК

ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

2.1. РОБОТА УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ БІБЛІОТЕК ІСПАНОМОВНИХ КРАЇН ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

Для дослідження медіапростору бібліотек університетів іспаномовних країн нами було обрано нижче вказані установи не випадково. Саме вони відгукнулися на наш запит та пройшли анкетування «Робота бібліотеки під час пандемії Covid-19» (Дод. 1), розроблене для даної розвідки. Тож ми обрали бібліотеки Королівства Іспанія, Мексиканських Сполучених Штатів, Республіки Колумбія та Республіки Еквадор і детально розглянули їх роботу під час карантину.

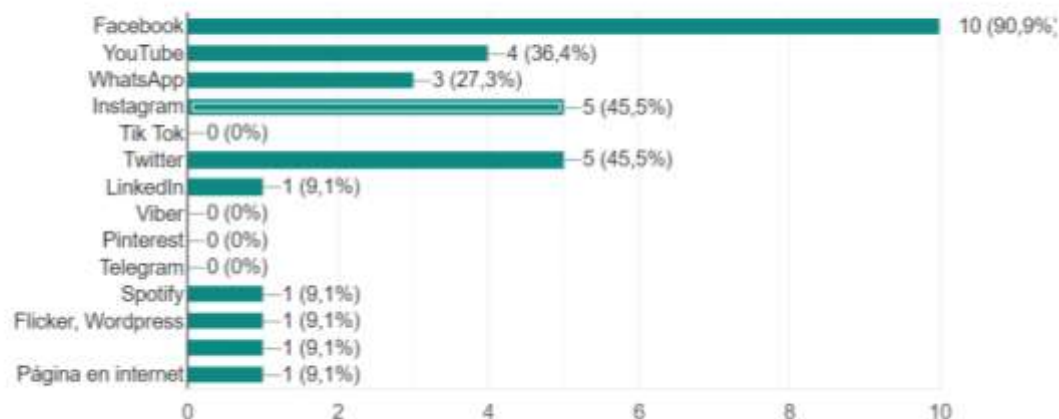
В ході дослідження використовувалися дані, отримані з онлайн анкетування, яке пройшли 11 бібліотек іспаномовних університетів (Дод. 2). Слід зазначити, що опитування іспанською та українською мовами ідентичні та містять однакові запитання. Це було зроблено свідомо, з метою точного порівняння їх медіапростору. Всі питання були пов'язані з діяльністю установи під час дистанційної роботи, різним формам спілкування з користувачами, веденням сторінок у соціальних медіа. Лише одна з цих бібліотека не працювала під час карантинних обмежень, пов'язаних з Covid-19, всі інші 10 бібліотек працювали у різних форматах.

Щодо формату роботи найпопулярнішою відповіддю була «робота повністю онлайн» (відповіли вісім бібліотек), дві бібліотеки працювали у змішаному режимі, одна до червня онлайн, а пізніше повністю відкрилася лише з обмеженнями щодо особистої гігієни та використання медичних масок (Дод.1 питання 3).

Десять з цих книгозбірень представлені у Facebook, чотири бібліотеки у YouTube, п'ять у Instagram та Twitter, три бібліотеки є у WhatsApp, по одній у LinkedIn, Flickr, Wordpress та Spotify. Але жодної з них немає в Tiktok, Pinterest, Telegram та Viber (Рис. 1).

4. ¿En qué redes sociales está representada su biblioteca?

11 відповідей

(Рис.1; Дод. 1, питання 4)

Щодо кількості дописів, то тут інформація наступна: 6 бібліотек робили дописи кожен день, 4 декілька разів на тиждень, 1 декілька разів на місяць.

9 з 11 бібліотек вважають, що контент у різних медіа має відрізнятися, тому що різні платформи створені для різних потреб користувачів і їх аудиторія, зазвичай, теж різниться. Лише одна з цих бібліотек вважає, що дописи мають бути однаковими.

Контент, який розміщували на своїх сторінках ці бібліотеки, мав наступне походження: авторський, репости з перевірених джерел, дописи та повідомлення про зміни в роботі бібліотеки тощо.

Лише 3 з 11 книгозбірень мають окремого працівника для соціальних мереж в інших цим займаються додатково бібліотекарі (7 відповідей), лише в одній бібліотеці цим займається окремий працівник від університету – начальник служби, майстер з дизайну та комунікацій (Дод.1 питання 9).

Під час карантину до бібліотек найчастіше зверталися студенти та науковці, також співробітники університету. Найпопулярнішими запитам користувачів під час карантину були наступні: «Проблеми з доступом до електронних ресурсів та запитом на сканування (друкованої колекції). На додаток до інформації про умови отримання книжок, повернення їх та можливість фізичного відвідування бібліотеки»; «Як отримати матеріал для

своїх навчальних робіт та/або навчання?»; «Години роботи в які надаватиметься послуга позики та використання баз даних»; «Електронні бази даних та віртуальна бібліотека» (Дод.1, питання 11). Але під час дистанційної роботи бібліотекам приходили й незвичні запити. Наприклад, про вірш, який певний час розміщувався на стінах університету чи докази відсутності дебету. Так один професор попросив відсканувати повну тритомну роботу, яку він потребував для своїх курсів, хоча йому пояснили, що це неможливо через порушення авторських прав.

Вісім бібліотек обрали соціальну мережу Facebook, як найбільш дієву для себе, чотири обрали Instagram, а три – Twitter (Дод.1 питання 12). Стільки ж бібліотек вважають, що активність книгозбірні зросла під час дистанційної роботи.

Після анкетування та отриманих результатів ми детально розглянули медіапростір по одній університетській бібліотеці в кожній з країн, обравши саме найактивніші в нових медіа.

Бібліотека університету Кастілья-ла-манча (Іспанія) [11] представлена в різноманітних соціальних мережах. Звичними для них є Facebook, Twitter, YouTube та Instagram. Також вони мають окрему інтернет сторінку для блогу (де зараз ведуть тематичний влог «Дозвілля на карантині» *Ocio para la cuarentena*); сторінку на SlideShare (це американська служба хостингу для професійного контенту) де можна розміщувати презентації, інфографіку, документи та відео; цікаві дошки з фото на Pinterest; а також канал у WhatsApp, де 5 днів на тиждень з 9 ранку до 20:30 вечора ви можете отримати консультацію з будь-якого питання.

Бібліотечно-архівна служба Папського університету Саламанки (Саламанка, Іспанія) [12] також представлена у Twitter (твіти бібліотеки можна побачити і на самому сайті в маленькому віконці в кутку), має цікаву та незвичайну сторінку в instagram. Та, як і попередня бібліотека, проводить онлайн консультації у WhatsApp.

Бібліотека університету Гвадалахари (Колумбія) [13] також пропонує користувачам: швидкий доступ до Twitter, одразу з сайту бібліотеки, там вони розповідають усі новини, викладають календар онлайн заходів бібліотеки на місяць; має сторінку в Facebook з великою кількістю фото, а також канал на YouTube, де навчає, як правильно віддалено користуватися бібліотекою.

Національний політехнічний інститут «Техніка на службі Батьківщині» (Колумбія) [14] представляє свою бібліотеку у таких мережах: Facebook, куди вони також завантажують і цікаві відео; Twitter, де розповідають плани та заходи бібліотеки. Їх сайт можливо налаштувати для людей з особливими потребами та перекласти декількома мовами.

Бібліотека університету Сан-Франциско де Кіто [15], яка знаходиться в Еквадорі, пропонує користувачеві не лише, цікавий за наповненням та гарний за інтерфейсом, сайт, але й велику кількість зручних соціальних мереж. Окрім звичних для наших бібліотек Facebook, Twitter, YouTube та Instagram, ця бібліотека пропонує Flickr. На цьому вебсайті можливо розміщувати свої фотографії та відеоматеріали, він створений для їх обговорення, перегляду, оцінки або архівування. Саме завдяки зручності та простоті такої системи пошуку та завантаження фотографій Flickr є таким популярним він дозволяє спілкуватися та створювати тематичні групи, соціальні мережі. Бібліотека заповнює його тематичними підпірками фото, які набирають багато переглядів (наприклад випускники 2020 року). Також книгозбірня використовує у своїй роботі LinkedIn — соціальну мережу для пошуку і встановлення ділових контактів. Spotify — інтернет-сервіс потокового аудіоконтенту (стримінговий сервіс), що дозволяє легально й безкоштовно прослуховувати музичні композиції. Бібліотека створює плейлисти з музикою на різну актуальну тематику. Прикладом може слугувати плейлист «Що послухати під час читання на карантині». У TikTok — соцмедійний застосунок для створення та поширення відеофайлів та онлайн-трансляцій, бібліотека викладає цікаві, короткі відео, інколи це смішні ролики, інколи інформативні.

Ця бібліотека може слугувати прикладом для багатьох університетських книгозбірень, вона показує, що соціальні медіа є актуальною платформою для заохочення читання та залучення студентів, а її медіапростір доволі широкий.

Бібліотека університету Екстернадо Колумбії [16] представлена лише у Facebook та Instagram. Однак їх соціальні медіа наповнені різною інформацією: новими пропозиціями для читачів; онлайн клубами та іншим контентом, що допомагає з дозвіллям. Ця бібліотека пропонує своїм корисувачам скористатися її WhatsApp для отримання новин, їх обговорення, а також онлайн консультацій.

Отже, дослідження медіапростору університетських бібліотек іспаномовного світу під час дистанційної роботи показало, що бібліотеки цих країн широко використовували соціальні медіа в своїй роботі. Це як добре відомі нашим бібліотекам Facebook, Twitter, YouTube, Instagram, Telegram так і ще зовсім нові для них TikTok, Spotify, LinkedIn, Flickr, Pinterest, SlideShare, WhatsApp. Однак, саме завдяки такій активності, розглянутим нами університетським бібліотекам вдалося швидко та у зручний спосіб налагодити комунікацію зі студентами, викладачами та науковцями які змогли продовжити користуватися послугами книгозбірні та вчасно отримувати необхідну їм інформацію [33].

2.2. МЕДІАПРОСТІР УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ В ПЕРІОД КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

Всесвітня мережа Internet розширює медіапростір освітніх установ, та доступ до дистанційної освіти з будь-якого місця, у будь-який час і в будь-якому темпі. А сама дистанційна освіта дуже швидко переходить від заочної до онлайн-навчання або вебосвіти. Інтеграція нових видів освітніх технологій дозволяє гнучке навчання, збільшений потенціал для взаємодії та доступу до широкої користувацької аудиторії та світового освітнього простору. Університетські книгозбірні стають також частиною цифрового освітнього середовища.

Внаслідок дискусій, щодо форм роботи, академічні бібліотеки стикаються із зміною парадигми. Пандемія Covid-19, що внесла корективи в усі сфери життєдіяльності людини, не оминула й книгозбірні університетів України. Тепер вони мають долати нові виклики, що постали перед академічною спільнотою, щоб мати можливість працювати в різних форматах як очно, так і дистанційно. Для того, щоб бути успішними в цій новій реальності, бібліотеки повинні бути спритнішими та чуйнішими, ніж будь-коли раніше [8]. Після оголошення в Україні карантинних обмежень (з 12 березня 2020 року) бібліотеки подбали передусім про своїх читачів. І щоб читачі університетських книгозбірень не хвилювалися за терміни повернення літератури час її використання був автоматично продовжений до відновлення навчання. Для розповсюдження доступних електронних ресурсів розроблені конкретні комунікаційні канали. Особливо активно та дуже інтенсивно бібліотеки комунікували з читачами через свої соціальні медіа (а деякі з них лише під час карантину створили відповідні сторінки).

Для дослідження роботи у соціальних мережах бібліотек університетів України під час пандемії було розроблено анкету «Робота бібліотеки під час пандемії Covid-19» (Дод. 3). Дані, отримані з онлайн-анкетування, яке пройшли 18 бібліотек українських університетів дають певну картину розвитку медіа-сфери цих книгозбірень та показують їх роботу в період карантинних обмежень. Всі питання були пов'язані з дистанційною роботою та особливостями спілкування зі своїми читачами через нові медіа.

Як було зазначено вище в опитуванні взяли участь 18 університетських бібліотек (19 працівників) з різних регіонів України (Дод. 4). Лише дві з цих бібліотек не працювали під час карантинних обмежень, пов'язаних з Covid-19, всі інші 16 бібліотек працювали у різних конфігураціях.

Щодо формату роботи найпопулярнішою відповіддю була робота повністю онлайн (10 бібліотек), обслуговування віддалених користувачів, видача літератури на замовлення; деякі працювали в звичному режимі; деякі частково.

15 з опитаних бібліотек представлені у Facebook, по 8 бібліотек у Instagram та YouTube, 3 бібліотеки в Telegram, по 2 бібліотеки у Twitter, LinkedIn та Viber. Але, нажаль, жодної в TikTok, Spotify, Pinterest (Рис. 2).

(Рис. 2; Дод. 3, питання 4)

Сім бібліотек робили дописи кожний день, ще сім - декілька разів на тиждень, інші робили рідко, лише інколи, або зовсім не робили (Дод.3, питання 5).

Вісімдесят п'ять відсотків з опитаних вважають, що контент у різних медіа має відрізнятися, тому що різні платформи створені для різних потреб користувачів. Так як їх аудиторія, зазвичай, теж відрізняється. Лише дві бібліотеки вважають, що контент має бути однаковим (Дод.3, питання 6).

Майже всі бібліотеки розміщували на своїх сторінках такий контент: авторський, репости з перевірених джерел, дописи та повідомлення про зміни в роботі бібліотеки тощо.

Десять бібліотек мають окремого працівника для соціальних мереж, а в інших цим займаються додатково бібліотекарі, або хтось з інших відділів університету.

Під час карантину до бібліотеки найчастіше зверталися студенти та науковці, також співробітники університету та іноземні студенти.

15 бібліотек обрали найдієвішою соціальною мережею Facebook, 5 Instagram. 13 з опитаних бібліотек вважають, що активність бібліотеки зросла під час дистанційної роботи (Дод.3, питання 12).

Але під час дистанційної роботи бібліотекам приходили й незвичні запити, наприклад: допомогти з дисертацією матеріалами бібліотеки для науковця з Мексики; відшукати фото директора бібліотеки Павла Ярковського та інші (Дод.3, питання 14).

У роботі з дистанційним навчанням першочерговим завданням бібліотекарів є відповідь на сотні запитів, розміщених на сторінках бібліотеки як студентами так і науковцями. Крім того, оскільки студенти часто проживають у місцевості де немає повноцінної наукової бібліотеки, послуги інтернет-бібліотеки (тобто пошук ресурсів для курсових, бакалаврських, магістерських робіт) є критично значущими. Важливим є те, що віддалені послуги бібліотеки користуються попитом – читачі активно долучаються до застосування нових можливостей в сучасних умовах [34].

Різні соціальні мережі не схожі одна на одну та мають різну аудиторію через це потребують різного підходу та маркетингу просування. На даному етапі в Україні найбільш популярними є Facebook,, Twitter, Instagram. Найсучаснішою є Tik-Tok, але, нажаль, не багато бібліотек представлено у цій соціальній мережі.

Прикладом дистанційної активності може слугувати діяльність Науково-технічної бібліотеки ім. Г. І. Денисенка НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», яка пропонує доступ до електронного архіву ЕІАКРІ, а також доступ до 70 наукових повнотекстових зовнішніх баз даних, освітніх та наукових матеріалів університету. Дистанційно надає довідки та консультує всіх, хто має в тому потребу, визначає УДК, здійснює електронну доставку документів та багато іншого [9].

Також активне медіасередовище має бібліотека Національного політехнічного університету Одеси [26], окрім доступу до баз даних SCOPUS and Web of Science, вона відкрила доступ до порталу Springer Link, до журналів

видавництва Wiley. Бібліотека використовує сучасні технології для створення віртуальних виставок про захопливі книги по унікальним темам, зокрема збірників, посібників які є в книгозбірні ОНПУ. Для своїх читачів бібліотека відкриває доступ до електронного каталогу, репозиторію, учбових та методичних видань університету.

Бібліотека Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка [27] широко представлена у соціальних мережах, окрім сторінок Facebook та Instagram, бібліотека має свій відео-блог на сторінці YouTube. Близько 700 користувачів слідкують за новинами бібліотеки у соціальних мережах. Бібліотека допомагає науковцям з визначенням індексів УДК та перевіркою на плагіат.

Бібліотека Поліського національного університету [28] здійснює перевірку на плагіат різних видів робіт за допомогою сучасних офіційних систем перевірки Unicheck та StrikePlagiarism. Книгозбірня також надає доступ до спеціалізованої бази даних «Винаходи (корисні моделі) в Україні» та глобального ресурсу для безперервного навчання в галузі програмного та проектного менеджменту PM World Library. Під час дистанційної роботи бібліотека проводить онлайн семінари за актуальною тематикою (наприклад, про академічну доброчесність).

Бібліотеки закладів вищої освіти України намагаються активно використовувати соціальні мережі. Тож для детального розгляду ми обрали чотири бібліотеки з різних регіонів України. А найпопулярнішими соціальними мережами для університетських бібліотек в Україні виявилися Facebook та Instagram. Для обміну швидкими повідомленнями академічні бібліотеки активно використовують Viber або Telegram, тому що ці сервіси є популярними в Україні.

Висновок до розділу 2

Отже, під час карантинних обмежень майже усі бібліотеки працювали онлайн, що показує рівень підготовки університетських бібліотек до викликів сучасності, можливості матеріально-технічної бази та активної участі в житті

новітнього світу. Для ведення соціальних мереж в українських бібліотеках найчастіше обирають одного працівника книгозбірні. Іспаномовні бібліотеки так само працювали онлайн, або в змішаному режимі. А соціальними мережами у них займаються більше самі бібліотекарі, ніж окремий спеціальний працівник.

Головним завданням бібліотек залишається комунікація з читачами, допомога з отримання знань та літератури, надання консультацій. Зокрема, бібліотека Національного політехнічного університету Одеси надає доступ до баз даних SCOPUS та Web of Science, відкриває доступ до міжнародних порталів, наприклад Springer Link, та до різноманітних фахових журналів.

Однак під час карантину опитані нами бібліотеки частіше, ніж зазвичай, стикалися з дивними та не зовсім зручними запитами користувачів.

Найпопулярнішими соціальними мережами для них залишаються Facebook та Instagram, але іноземні бібліотеки часто використовують WhatsApp, а не Viber або Telegram, що зумовлено їх локалізацією.

РОЗДІЛ 3. ДИСТАНЦІЙНІ ФОРМИ РОБОТИ БІБЛІОТЕКИ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка завжди працювала у векторі новітніх технологій та практик, надавала найсучасніші послуги користувачам задля зручної співпраці зі студентами, викладачами та науковими співробітниками університету. Серед багатьох книгозбірень українських ЗВО вона є сучасною та мобільною. Саме тому під час несподіваного локдауну та повного переходу на дистанційну форму роботи співробітники бібліотеки змогли продовжувати повноцінну комунікацію. У форматі онлайн проводилися наради співробітників, бібліотека запровадила проведення онлайн-вебінарів щодо використання наукометричних платформ SCOPUS та Web of Science.

З метою забезпечення навчального процесу електронними підручниками та посібниками, за заявками користувачів, бібліотека продовжувала робити сканування книжок та внесення їх електронних форматів у репозиторій.

Особливо важливим для користувачів був доступ до таких послуг бібліотеки як: створення УДК для наукових робіт, електронна доставка документів, перевірка робіт на плагіат. Під час дистанційного навчання бібліотека відкрила доступ до багатьох міжнародних ресурсів. Зокрема, до «Інформаційного ресурсу» LIBRARIA™, Web of Science, наукометричної бази SCOPUS Elsevier, ресурсів порталу Springer Link, науково-дослідних баз даних від компанії EBSCO, сервісу «Grafati» [10].

Також бібліотека продовжила розвиток свої сторінок у соціальних мережах. Зокрема у Facebook, куди користувачі бібліотеки приходять, щоб читати статті, подивитися відео, можуть вільно перейти на зовнішній ресурс, якщо їх зацікавила публікація. Та в Instagram, який забезпечує візуальний контакт, а його контент (публікації чи розповідь) складається з захопливих фото, чи лаконічних відео до однієї хвилини, чи-то короткої десятисекундної історії.

Бібліотека активно користується хештегами, щоб читачі могли знайти потрібні та цікаві дописи саме для них, знаходити публікації за темами. Якщо натиснути на хештег, відобразиться стрічка публікацій, які включають в себе інформацію за темою [1]. До прикладу, бібліотека Київського університету імені Грінченка використовує такі хештеги: #librarybgku #Грінченківськадекада2020 #ДеньУніверситету #бібліотекакубг #новинибібліотеки [25].

На сторінці Facebook бібліотека має більше 800 підписників, робить дописи декілька разів на тиждень та надає офіційну інформацію (номери телефонів, електронна пошта тощо).

Ще на початок березня 2019 року більше 11 млн українців користувалися Instagram як однією з найпопулярніших платформ для спілкування. Мобільний додаток Instagram залишається в топі соціальних медіа в Україні за кількістю завантажень серед додатків соцмереж [2]. Саме тому це є дієвою платформою для розвитку бібліотек, особливо тих книгозбірень, які напряду працюють зі студентами. На сторінці Instagram бібліотеки Університету Грінченка (яку саме під час карантину було створено) 155 підписників, контент орієнтований на студентів тож дописи у вигляді фото-постів, короткі об'яви, сторіс. Дописи також додаються декілька разів на тиждень та до пам'ятних чи цікавих дат.

Активним наповненням соціальних мереж займається провідний бібліотекар Пономарьова Тетяна [29]. Саме вона створює авторський контент для сторінок Facebook та Instagram, слідкує за усіма новинами книгозбірні, робить фотографії для актуальних дописів.

Аналізуючи сайт та соціальні мережі бібліотеки, автором дослідження було запропоновано додати на сайт книгозбірні віртуальні виставки у сучасній програмі Microsoft Sway, де слайди зручно та лаконічно рухаються за розвитком сюжету.

Було створено кілька незалежних виставок, зокрема за темою «Стівен Кінг у бібліотеці КУБГ» (Дод. 5) та «Книги 2020 року видання у бібліотеці КУБГ» (Дод. 5). Окремо було створено виставку для сторінки сайту про нові

надходження книжок «Нові надходження в IV кварталі 2020 році» (Дод. 5). Продовжується робота над створенням віртуальних виставок рідкісних видань бібліотеки, особливо словників Грінченка, виставки по іншомовним словникам та словникам різноманітної термінології, які є перлиною фонду бібліотеки університету.

Середня кількість переглядів виставок складає від п'ятидесяти до ста читачів. Кожна виставка містить інформацію про книги та авторів, короткі анотації та авторські фото контенту.

Книгозбірня університету імені Бориса Грінченка може слугувати чудовим прикладом для інших бібліотек у сфері дистанційної роботи та впровадження новітніх технологій у роботу з читачами.

Наприклад сервіс «Grafiati» (доступ до якого забезпечила книгозбірня) істотно спрощує процес оформлення посилань і скорочує часові витрати на оформлення джерел для студентів та науковців.

Науково-дослідні бази даних від EBSCO пропонують дослідникам та студентам велику колекцію з 10 000+ повнотекстових журналів із сотень наукових досліджень, а також надає студентам та дослідникам більш широку, глобальну перспективу в їхніх бізнес-дослідженнях, допомагаючи відстежувати тенденції бізнесу за темами у всьому світі.

Саме бібліотека університету не просто надає доступ до наукометричної бази Web of Science, але й проводить консультації щодо її використання, підбору журналів для друку публікацій.

До бібліотеки університету під час дистанційної роботи продовжують надходити різноманітні запити: створення УДК для наукових статей та тез, підбір літератури, запити на продовження терміну користування літературою, перевірку на плагіат, а також оцифрування документів та підручників.

На основі проведеного дослідження нами було визначено наступні компетентності, необхідні фахівцям інформаційно-бібліотечної сфери для покращення дистанційної комунікації зі своїм користувачем:

- обізнаність та любов до бібліотечної справи і літератури загалом, грамотна українська мова;
- базові знання з бібліотечного менеджменту та маркетингу, копірайтингу та SMM;
- робота з фото та відеоредакторами;
- знання законодавства України щодо авторського права;
- медіаграмотність та вміння працювати з інформацією (розпізнавати фейки);
- вміння працювати з онлайн платформами та мобільними додатками;
- бути креативним.

Університетські бібліотеки максимально намагаються опановувати ці навички та компетенції. Таким чином, академічні бібліотеки були й залишаються основними інформаційними осередками в системі закладів вищої освіти. Вони є центрами акумуляції інформаційних ресурсів та інформаційною базою для навчальної й наукової діяльності. Потенціал сучасної бібліотеки оцінюється не лише за обсягом та повнотою книжкового фонду, а й за його актуальністю та можливістю книгозбірні надавати найновішу інформацію у найкоротші терміни для забезпечення потреб своїх користувачів.

Висновок до розділу 3

Для повноцінного розвитку дистанційних послуг бібліотек, їх медіапростору, а особливо в роботі з новими медіа, потрібно переймати та ділитися досвідом, в тому числі й з іноземними книгозбірнями. Авторський контент є не тільки найважливішим у наповненні соціальних мереж, а й достатньо громіздким для створення. За результатами опитування, наші бібліотеки розуміють важливість виготовлення такої медіапродукції, але потребують більш сучасної матеріально-технічної бази та відповідної фахової підготовки. Іноземні бібліотеки зауважують, що створення авторського контенту потребує не тільки базових навичок – комунікабельності та обізнаності в бібліотечній справі, а й навичок в графічному дизайні,

оформлення матеріалів бібліотеки у цифровому форматі та використання віртуальних інструментів і цифрових технологій.

Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка активно розширює свій медіапростір, що можна легко простежити через їх сайт та соціальні мережі, а її фахівці опановують нові знання та звертаються за підтримкою до студентів університету.

ВИСНОВКИ

Сучасні фахівці інформаційно-бібліотечної справи активно використовують нові інформаційні технології для спілкування, обміну ідеями та консультування. А університетська бібліотека (вирішуючи в якій соціальній мережі бути присутньою, чи який контент очікують від неї її користувачі) має визначити тематику цих запитів, потреби в інформації та врахувати їх уподобання й очікування. Для розвитку власного медіапростору їм варто спілкуватися та ділитися досвідом з фахівцями з інших бібліотек, які використовують подібні послуги, та розуміти цілі обраних ними соціальних медіа.

При впровадженні цих нових інструментів слід пам'ятати, що вони не працюють самі по собі, необхідна присутність фахівця з питань інформації, який відповідає за структурування, представлення, контроль та оновлення опублікованого вмісту. Якість сайту академічної бібліотеки в нових медіа формується за допомогою робочого плану, який включає визначення цілей, ідентифікацію користувачів та їх потреб, побудову, проєктування, обслуговування, оцінку та подальший зворотній зв'язок, що дозволить реалізацію усіх ідей.

Цінність соціальних мереж полягає в тому, як вони використовуються. Вони мають, як і будь-який інший інструмент комунікації, сильні та слабкі сторони, які бібліотекар повинен враховувати, коли він має намір виробляти якісну продукцію.

Під час наукового дослідження були розкриті поняття «дистанційна освіта», «пандемія Covid-19» та «соціальні медіа». Було проаналізовано публікації з даної теми таких провідних науковців як: Андреї Імахінаріо, Гарсії М., Хорхе Антоніо Менесес Ернандеса, Ньєбес Гонсалес Фдес-Вільявісенсіо, Людмили Рабаданової, Ірини Власенко, Катерини Рум'янцева, Світлани Яремко, Ірини Гладій та інших.

Для якісного дослідження було розроблено анкету та проведено онлайн-опитування. Окрема частина розвідки була присвячена вивченню соціальних

медіа університетських бібліотек України та іспаномовних країн (Іспанії, Мексики, Колумбії, Еквадору). За результатами проведеного анкетування «Робота бібліотеки під час пандемії Covid-19» (яке є ідентичним як в іспанському так і в українському варіантах) й аналізу медіапростору обраних бібліотек було розроблено рекомендації для фахівців, що безпосередньо займаються роботою з новими медіа.

Практична частина нашого дослідження присвячена детальному вивченню форм дистанційної роботи бібліотеки Київського університету імені Бориса Грінченка. Проведено ґрунтовний аналіз її медіапростору, активних дій під час карантинних обмежень, спілкуванню з користувачами. Було розроблено та впроваджено авторський контент на сторінках сайту книгозбірні, як-то віртуальні-виставки з фондів бібліотеки, створені за допомогою сучасної програми Microsoft Sway. Також надано практичні рекомендації щодо розширення медіапростору бібліотеки та створенню авторського контенту, з урахуванням досвіду дистанційної роботи українських та іноземних університетських бібліотек.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Sacchanand C. Information literacy instruction to distance students in higher education: librarians' key role. 68th IFLA Council and General Conference, Aug 18—24, 2002 / Sukhothai Thammathirat Open University. Thailand, 2002. P. 1. URL: <https://archive.ifla.org/IV/ifla68/papers/113-098e.pdf>(date of access: 25.11.2020).
2. Про затвердження Положення про дистанційне навчання 2013 рік. Верховна Рада України Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (дата звернення: 05.01.2021).
3. ¿Qué es el Sistema Universidad Abierta y Educación a Distancia (SUAYED)? Universidad Nacional Autonoma de Mexico. URL: https://web.archive.org/web/20141204224630/http://suayed.unam.mx/que_es.php (date of access: 04.01.2021).
4. García Aretio L. Educación a distancia. De la teoría a la práctica. Barcelona : CUAED-UNAM., 2001. 328 p.
5. Власенко І. Г. ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ – ВИМОГА СУЧАСНОСТІ. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія : МАТЕРІАЛИ МІЖВУЗІВСЬКОГО ВЕБІНАРУ, м. Вінниця, 31 берез. 2017 р. Вінниця, 2017. С. 12—14. URL: http://www.vtei.com.ua/images/VN/31_03.pdf (дата звернення: 04.01.2021).
6. Гладій І. О. ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН ЕКОНОМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія : МАТЕРІАЛИ МІЖВУЗІВСЬКОГО ВЕБІНАРУ, м. Вінниця, 31 берез. 2017 р. Вінниця, 2017. С. 14—17. URL: http://www.vtei.com.ua/images/VN/31_03.pdf (дата звернення: 04.01.2021).
7. Даценко Г. В. ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ САМООСВІТИ. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія : МАТЕРІАЛИ МІЖВУЗІВСЬКОГО ВЕБІНАРУ, м.

- Вінниця, 31 берез. 2017 р. Вінниця, 2017. С. 17—20. URL: http://www.vtei.com.ua/images/VN/31_03.pdf (дата звернення: 04.01.2021).
8. Cox C. Changed, Changed Utterly. insidehighered. URL: <https://www.insidehighered.com/views/2020/06/05/academic-libraries-will-change-significant-ways-result-pandemic-opinion>(date of access: 25.11.2020).
 9. Рабаданова Л. Робота бібліотеки в умовах карантину. Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського". URL: <https://kpi.ua/2020-kp14-2> (дата звернення: 25.11.2020).
 10. Анонси. Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка. URL: <http://library.kubg.edu.ua/>(дата звернення: 24.11.2020).
 11. Universidad de Castilla-La Mancha. URL: <https://biblioteca.uclm.es/es/Contacta/porquemedio/redesociales> (date of access: 01.10.2020).
 12. Biblioteca y Archivo de la UPSA. URL: <https://biblioteca.upsa.es/>(date of access: 01.10.2020).
 13. Universidad de Guadalajara. URL: <https://wdg.biblio.udg.mx/>(date of access: 01.10.2020).
 14. Instituto politécnico nacional. URL: <https://www.ipn.mx/>(date of access: 01.10.2020).
 15. La biblioteca de la Universidad San Francisco de Quito. URL: <https://www.usfq.edu.ec/es/biblioteca> (date of access: 01.10.2020).
 16. Universidad Externado de Colombia. URL: <https://www.uexternado.edu.co/biblioteca/> (date of access: 01.10.2020).
 17. In Ukraine — the first case of coronavirus. Ukrayinska pravda. March 3, 2020 (in Ukrainian). <https://www.pravda.com.ua/news/2020/03/3/7242332/> [В Україні — перший випадок коронавірусу. Українська правда. 3 березня 2020.]
 18. Leshner A. Restart science stronger after COVID-19. Science. 2020. 369(6502): 262. DOI: <https://doi.org/10.1126/science.abd5780>

19. Про захист населення від інфекційних хвороб : ЗАКОН УКРАЇНИ № 1645-III : станом на 23 трав. 2020 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14#Text> (дата звернення: 16.12.2020).
20. Кашерський А. СОЦІАЛЬНІ МЕДІА ЯК ЗАСІБ ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ БІБЛІОТЕК США. 2015.
URL: https://doi.org/file:///C:/Users/zueva/Downloads/bdi_2015_3_15.pdf (дата звернення: 04.01.2021).
21. Булахова Г. Бібліотеки в соціальних мережах та блогосфері як засіб рекламування / Г. Булахова // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – Київ, 2013. – Вип. 35. – С. 146–151.
22. Вітушко Н. Поширення інформаційно-аналітичних продуктів бібліотек за допомогою соціальних мереж / Н. Вітушко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – Київ, 2013. – Вип. 35. – С. 196–202.
23. Вітушко А. Діяльність бібліотек у соціальних мережах: проблеми інформаційної безпеки / Н. Вітушко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – Київ, 2013. – Вип. 35. – С. 213–220.
24. Чернявська Л. Представлення бібліотек у блогах та соціальних мережах як фактор покращення комунікації у віртуальному середовищі / Л. Чернявська // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – Київ, 2013. – Вип. 35. – С. 152–164.
25. Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка. *Facebook*.
URL: <https://www.facebook.com/library.kubg> (дата звернення: 04.01.2021).
26. Одеський національний політехнічний університет.
URL: <https://opu.ua/> (дата звернення: 29.12.2020).

СПИСОК САЙТІВ БІБЛІОТЕК

1. Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка
<http://library.kubg.edu.ua/>
2. Науково-технічна бібліотека ім. Г.І. Денисенка Національно технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» <https://www.library.kpi.ua/>
3. Бібліотека НМАУ ім. П. і. Чайковського <https://knmau.com.ua/biblioteka/>
4. Наукова бібліотека Ужгородського національного університету
<http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>
5. Бібліотека Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Юрія Бугая <http://lib.istu.edu.ua/>
6. Бібліотека НМАУ <https://knmau.com.ua/biblioteka/>
7. Бібліотека ДДПУ імені Івана Франка <http://dspu.edu.ua/biblioteka/>
8. Наукова бібліотека Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара <http://www.dnu.dp.ua/view/biblioteka>
9. Бібліотека Університету Григорія Сковороди в Переяславі
<https://library.phdpu.edu.ua/>
10. Наукова бібліотека імені Михайла Максимовича
<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3>
11. Наукова бібліотека Хмельницького національного університету
<http://lib.khnu.km.ua/>
12. Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського <https://library.vspu.edu.ua/>
13. Бібліотека Миколаївського національного аграрного університету
<https://lib.mnau.edu.ua/>
14. Бібліотека Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка <http://www.kogpi.edu.te.ua/>
15. Бібліотека ЛНУ ім. Т. Шевченка <http://libr.luguniv.edu.ua/>
16. Бібліотека Поліського національного університету
<http://lib.znau.edu.ua/jirbis2/>
17. Бібліотека Криворізького національного університету
<http://lib.knu.edu.ua/>
18. Науково-технічна бібліотека Київського національного університету технологій та дизайну <https://knutd.edu.ua/university/library/>
19. Наукова бібліотека МНУ ім. В.О. Сухомлинського
<http://library.mdu.edu.ua/>
20. Biblioteca. Universidad de Navarra <https://www.unav.edu/en/web/biblioteca>
21. CRAI Biblioteca de la Universitat de Barcelona <https://crai.ub.edu/en>

22. Biblioteca "Carlos Dorantes González" Facultad de Ciencias Políticas y Sociales de la Universidad Autónoma de Querétaro <http://noticias.uaq.mx/>
23. Dirección General de Biblioteca, Universidad Autónoma de Querétaro <https://directorio.uaq.mx/index.php/direcciones/direccion-general-de-bibliotecas>
24. Biblioteca Dr. Miguel León-Portilla <http://www.cua.uam.mx/biblioteca-dr-miguel-leon-portilla>
25. Centro Cultural Biblioteca Luis Echavarría Villegas <https://www.eafit.edu.co/biblioteca/Paginas/inicio.aspx>
26. Biblioteca central Campus Ensenada http://sic.gob.mx/ficha.php?table=otra_bib&table_id=323
27. Biblioteca Universidad Icesi <https://www.icesi.edu.co/biblioteca/>
28. Biblioteca Mario Carvajal <https://biblioteca.univalle.edu.co/>
29. Biblioteca Campus San Juan del Río https://sic.cultura.gob.mx/ficha.php?table=otra_bib&table_id=5150

El trabajo de la biblioteca durante la pandemia Covid-19

Надіслати

Запитання Відповіді 11

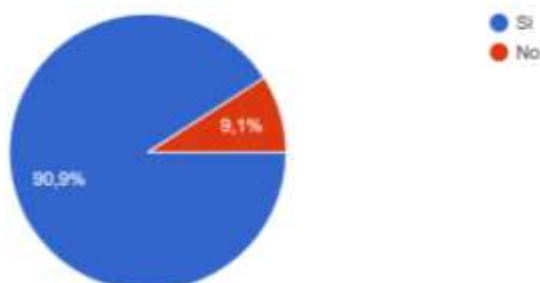
11 відповідей

Преймте відповіди

Усі відповіди Запитання Окремий респондент

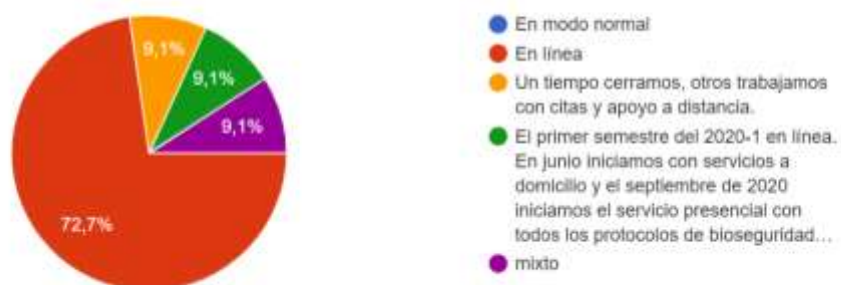
2. ¿Funcionó su biblioteca durante la cuarentena pandémica de Covid-19?

11 відповідей

3. La biblioteca funcionó:

11 відповідей

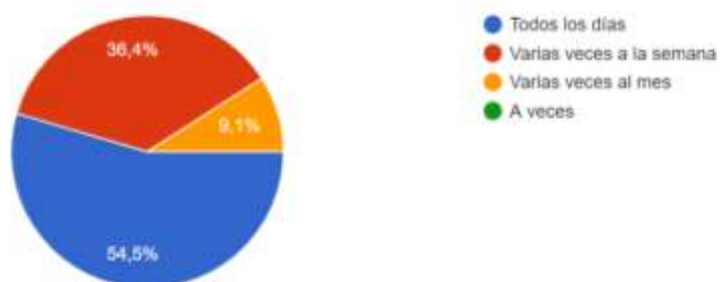
4. ¿En qué redes sociales está representada su biblioteca?

11 відповідей

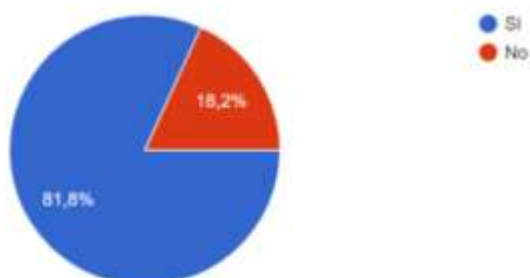
5. ¿Con qué frecuencia se realizaron publicaciones y mensajes en las páginas de la biblioteca durante la cuarentena?

11 відповідей

6. ¿Cree que el contenido de la biblioteca en diferentes medios debería ser diferente?

11 відповідей

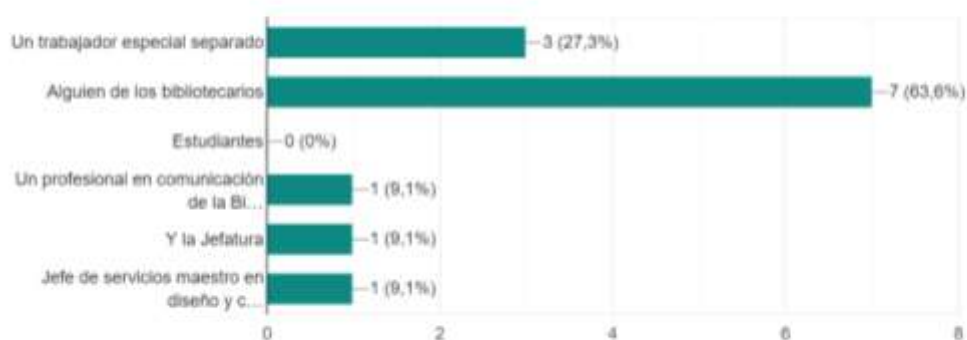
7. ¿Por qué debería ser diferente el contenido en diferentes redes sociales?

11 відповідей

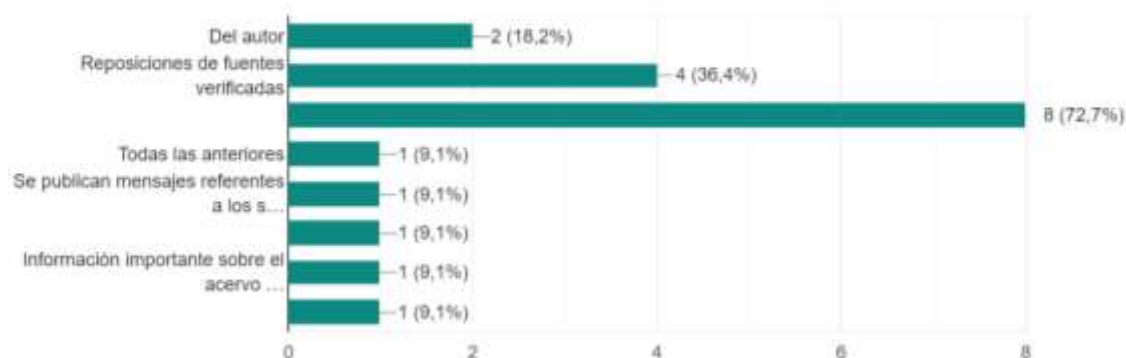
9. ¿Quién administra las redes sociales en su biblioteca?

11 відповідей

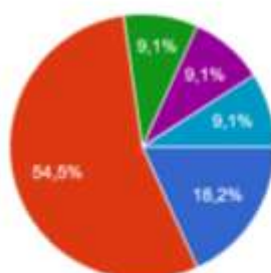
8. ¿Cuál fue el contenido publicado por la biblioteca durante el trabajo remoto?

11 відповідей

10. ¿Qué categoría de sus usuarios visitó la biblioteca con más frecuencia durante la cuarentena?

11 відповідей

- Personal universitario
- Estudiantes
- Científicos
- Estudiantes, profesores e investigadores
- Ninguno. Mantuvimos servicio en línea
- profesores y estudiantes de la universidad

11. ¿Qué preguntas hicieron sus lectores con más frecuencia?

11 відповідей

Cómo conseguir algún material para sus trabajos académicos y/o estudios.

bases de datos electrónicas y biblioteca virtual

Acceso a contenidos en línea, solicitud de más acceso simultáneos y consulta del material de la colección patrimonial

Problemas para el acceso a los recursos electrónicos y solicitud de escaneados (de la colección impresa). Además de información sobre los plazos de préstamo, la devolución de los mismos, y la posibilidad de acudir físicamente a la Biblioteca.

Preguntas relacionadas con los servicios que estamos ofreciendo

Devolución y préstamo de libros en formato impreso y accesos a recursos electrónicos

Consulta de plataforma virtual de libros

Acceso a claves de biblioteca virtual

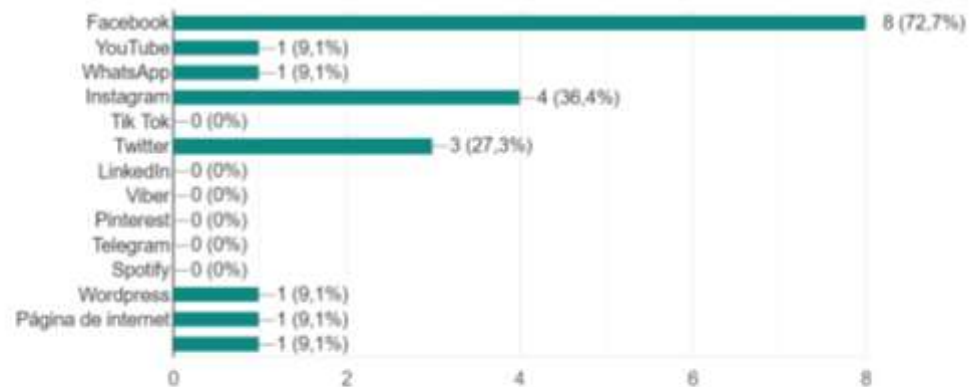
Muchas y variadas

Sobre la prestación de servicios

horario de atención, cómo se prestaría el servicio de préstamos y uso de las bases de datos. solicitud de capacitaciones

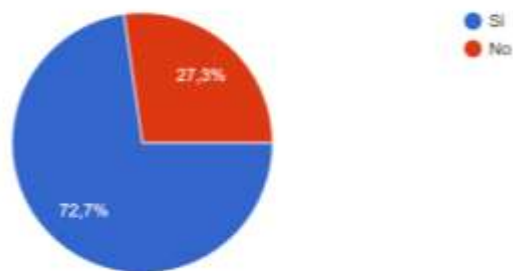
12. ¿Cuál de las redes sociales fue la más efectiva en el trabajo de la biblioteca durante la cuarentena?

11 відповідей

13. ¿Ha aumentado la actividad de su biblioteca durante la cuarentena?

11 відповідей

14. ¿Cuál fue la solicitud más inusual a la biblioteca?

11 відповідей

No lo se

utilizar espacios para permanencia en la misma

N.A

No hubo solicitudes especialmente inusuales. Todas se centraban en los modos de acceso a la colección, a la obtención de textos completos y la consulta sobre los plazos de préstamo

Un profesor solicitó que se escaneara una obra completa de tres volúmenes que necesitaba para sus cursos, aún cuando se les ha explicado que no es posible porque se incurre en falta con los derechos de autor.

Solicitar información de otras áreas o dependencias distintas a la de biblioteca

Sobre un poema que estuvo colocado un tiempo en las paredes de la dgb

Constancias de no adeudo

Muchas y diferentes

Asistir presencial a la biblioteca

ninguna

15. ¿Qué conocimientos se necesitan para crear el contenido del autor?

9 відповідей

Información especializada

Básicos

Habilidades del comunicación

Se dio difusión a materiales disponibles en biblioteca, los conocimientos o habilidad para ello son diseño en contenidos digitales

Bibliotecarios, históricos, filosóficos, y de humanidades digitales

De diseño y estrategias de comunicación

Especialización

Uso de herramientas virtuales.

no entiendo la pregunta

Перелік бібліотек іспаномовних країн, що пройшли онлайн-анкетування

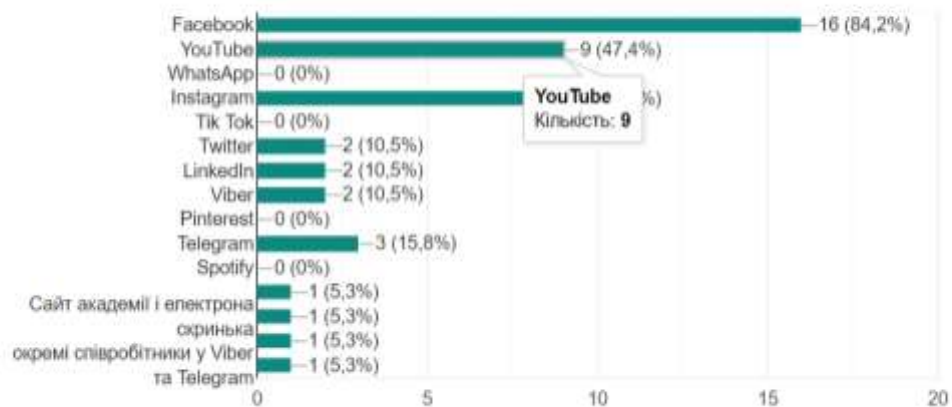
«Робота бібліотеки під час пандемії Covid-19»

1. Biblioteca "Carlos Dorantes González" Facultad de Ciencias Políticas y Sociales de la Universidad Autónoma de Querétaro
2. Biblioteca Campus San Juan del Río
3. Centro Cultural Biblioteca Luis Echavarría Villegas
4. Biblioteca. Universidad de Navarra
5. Biblioteca "Dr. Miguel León Portilla" Universidad Autónoma Metropolitana, Unidad Cuajimalpa.
6. Biblioteca central Campus Ensenada
7. Dirección General de Biblioteca, Universidad Autónoma de Querétaro
8. Biblioteca Dr. Miguel León-Portilla
9. CRAI Biblioteca de la Universitat de Barcelona
10. Biblioteca Mario Carvajal.
11. Biblioteca Universidad Icesi

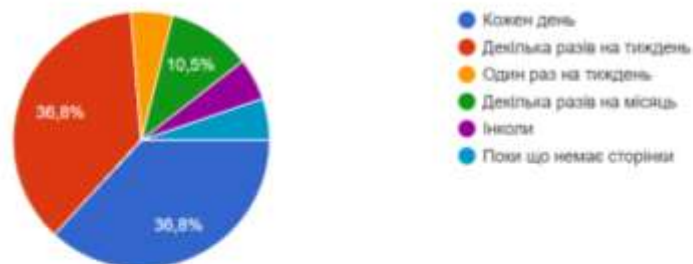
4. У яких соціальних медіа представлена Ваша бібліотека?

19 відповідей

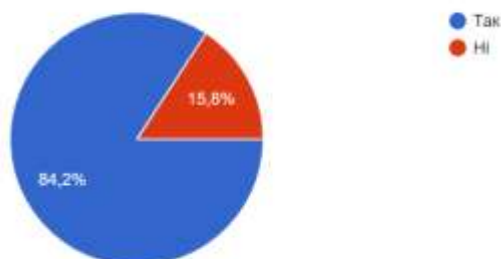
5. Як часто робилися дописи та повідомлення на сторінках бібліотеки під час карантину?

19 відповідей

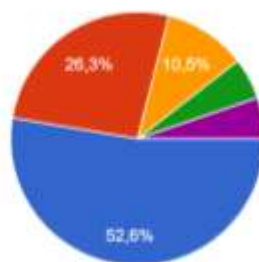
6. Чи вважаєте Ви, що контент бібліотеки в різних медіа має відрізнятися?

19 відповідей

7. Чому контент має бути різним в різних соцмережах?

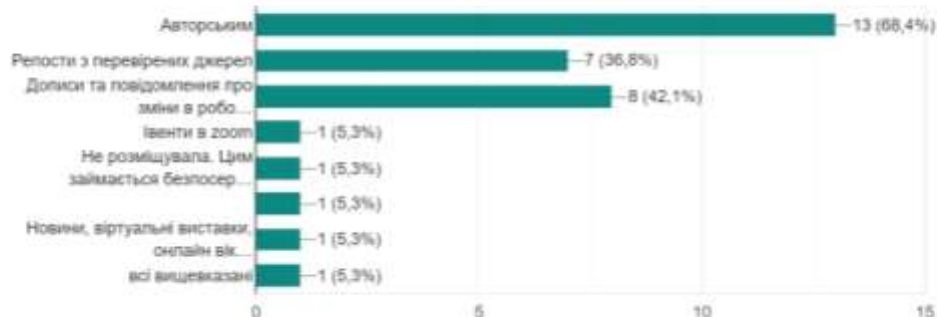
19 відповідей

- Тому що в різних соцмережах різна аудиторія
- Тому що один і той самий читач хоче мати різну інформацію
- Контент має бути однаковим
- Тому що різні платформи створені для різних потреб користувачів. І так, аудиторія, зазвичай, теж відрізняється...
- Різна аудиторія, різні платформи з різними можливостями, відповідні ці...

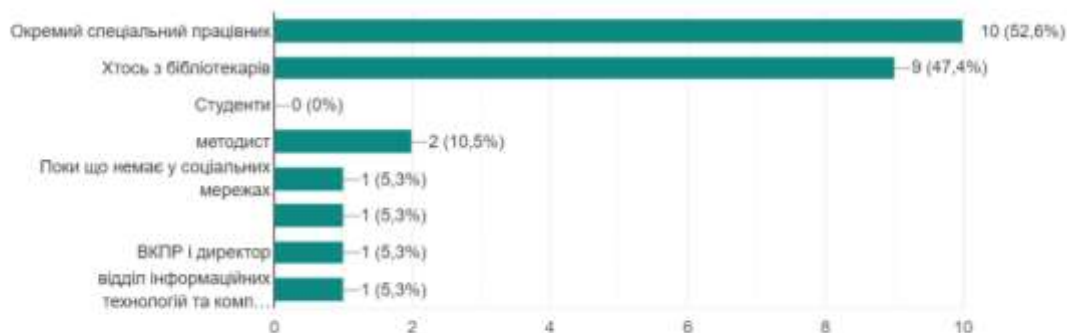
8. Яким був контент, що розміщувала бібліотека під час дистанційної роботи:

19 відповідей

9. Хто створює дописи та веде соціальні мережі бібліотеки?

19 відповідей

10. Яка категорія Ваших користувачів найчастіше зверталася до бібліотеки під час карантину?

19 відповідей

11. Які запити робили Ваші читачі найчастіше?

17 відповідей

замовити, повернути книжки, користування електронними базами даних

УДК, перевірка на плагіат, наукометричні запити, тематичні рекомендації, вивчення списків використаної літератури, запити на наукометричні характеристики членів редакційних рад Наукових вісників, поради, щодо користуванням наукометричними базами Web of Science та Scopus, допомога в створенні авторських профілів науковців та ін.

Наявність певних документів у фонді

Пошук інформації

тематичні та шифрування статей

Запит УДК, підготовка до акредитації ОП

Взяти книгу додому.

запити стосувалися онлайнпослуг які надає, або може надавати бібліотека

документів до видання, надання індексів УДК до наукових праць, отримання повнотекстових документів з фонду бібліотеки в електронному вигляді, консультації з приводу можливості публікацій в міжнародних журналах

Шифрування статей, підбір літератури для наукових статей

Індексування УДК, підбір літератури за запитом, перевірка розміщених матеріалів у репозиторії, консультування щодо користування наукометричними базами

Визначення УДК,перевірка робіт на плагіат, допомога у оформленні літератури

Підбір джерел інформації за певною тематикою

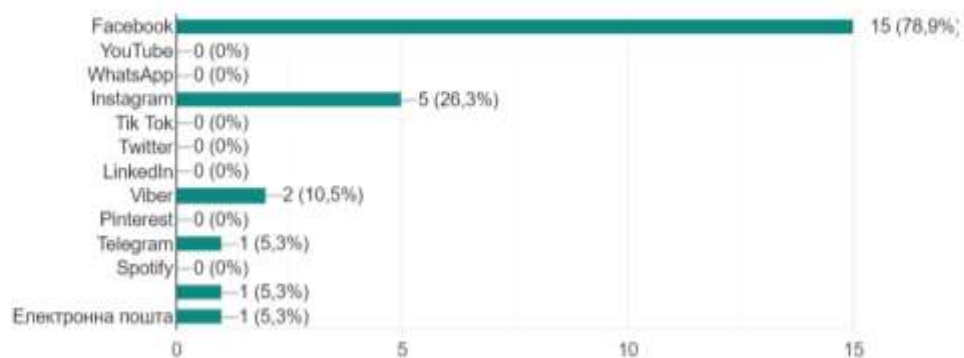
щодо отримання повних текстів підручників в електронному вигляді

бібліографічні списки для навчальних робіт

Повернення літератури, надання віддаленого доступу до наукометричних баз

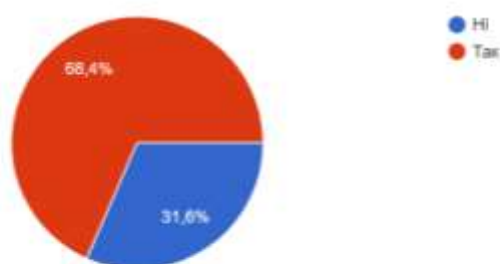
12. Яка з соціальних мереж виявилася найдієвішою в роботі бібліотеки під час карантину?

19 відповідей

13. Чи зросла активність Вашої бібліотеки під час карантину?

19 відповідей

14. Який найнезвичніший запит приходив на адресу бібліотеки?

19 відповідей

Коли почне працювати бібліотека в пгт Коцюбинське?

На це питання складно відповісти.

Хочу щоб бібліотека працювала в звичному режимі!...Почитайте мені книгу!

Не маю можливості слідкувати за запитом у бібліотеці

Не було таких

Дайте, будь ласку, таку книгу, яку вчора давали моїй одногрупниці?

скласти список літератури на тему: "Вирощування суніці на присадибній шкільній ділянці"

-

Одна мама хотіла здати книги за сина- бакалавра,але не знала де він їх брав і не повідомляла бібліотекарям проізвище читача.

Як збільшити унікальність публікації

термінова допомога у складанні звіту по публікаційній активності науковців університету

Відшукати фото директора бібліотеки Павла Яковського

Чи працює бібліотека у вихідні дні

Нічого незвичного,все як зазвичай

Запити, як правило, стосувалися навчального процесу

допомогти з дисертацією матеріалами нашої бібліотеки для науковця з Мексики

як зробити онлайн-заміну втраченої книжки та підписати обхідний лист в період карантину

З чату, що знаходиться на сайті бібліотеки надійшло повідомлення такого характеру "Де знайти сайт бібліотеки?"

15. Які знання необхідні для створення авторського контенту?

18 відповідей

Сторітелінг, глибоке розуміння теми і потреб користувацької аудиторії

Вміння створювати, аналізувати і розуміти, що "зайде" користувачам, а що ні. Крім того необхідно бути креативним, дослухатися до фідбеків від користувачів і враховувати їх думку.

Володіння інформаційною грамотністю та гарні знання бібліотечного фаху

На мою думку, потрібні не самі знання, а кмітливість та вміння вибирати корисну інформацію та піддавати її верифікації. Також необхідна креативність, грамотність та вміння працювати хоча б із одним фоторедактором.

Мінімальні знання копірайтингу, знання в створенні контент-плану, вміння робити якісні фото, знання своєї аудиторії: її настрій, можливості та запити, мінімальні знання СММ та загальна обізнаність

Ерудиція, любов до своєї справи та бажання працювати.

вміння цікаво подавати і оформлювати матеріал та знаходити ексклюзивний контент

Мати хист до грамотного вираження думок, критичного мислення

Головне бажання і творче мислення

Потрібно бути грамотним, обізнаним, начитаним і ерудованим бібліотекарем

Грамотність, володіння інформацією з даної тематики, власні дослідження

Потрібно дуже дуже багато читати якісної літератури і постійно самовдосконалюватись по принципу "освіта впродовж життя"

Комунікабельність і обізнаність в бібліотечній роботі

Комп'ютерні та інтернет технології

Знання про структуроване розміщення контенту, медіаграмотність (репостить лише перевірені джерела), знання про створення постів, історій, опитувань, новин, подій тощо.

Грамотність, володіння інформацією з даної тематики, власні дослідження

Потрібно дуже дуже багато читати якісної літератури і постійно самовдосконалюватись по принципу "освіта впродовж життя"

Комунікабельність і обізнаність в бібліотечній роботі

Комп'ютерні та інтернет технології

Знання про структуроване розміщення контенту, медіаграмотність (репостить лише перевірені джерела), знання про створення постів, історій, опитувань, новин, подій тощо.

Закон України «Про авторське право та суміжні права»

творчий ентузіазм, ІТ технології, Фотошоп, відео редактори

Потрібно вільно володіти соціальними мережами, розуміти чого хоче аудиторія і як вона буде реагувати на пости, потрібно грамотно викладати свої думки

Перелік українських бібліотек, що пройшли онлайн-анкетування

«Робота бібліотеки під час пандемії Covid-19»

1. Науково-технічна бібліотека ім. Г.І. Денисенка Національно технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
2. Бібліотека НМАУ ім. П. і. Чайковського
3. Наукова бібліотека Ужгородського національного університету
4. Бібліотека Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Юрія Бугая
5. Бібліотека ДДПУ імені Івана Франка
6. Наукова бібліотека Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
7. Бібліотека Університету Григорія Сковороди в Переяславі
8. Наукова бібліотека імені Михайла Максимовича
9. Наукова бібліотека Хмельницького національного університету
10. Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
11. Бібліотека Миколаївського національного аграрного університету
12. Бібліотека Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка
13. Бібліотека ЛНУ ім. Т. Шевченка
14. Бібліотека Поліського національного університету
15. Бібліотека Криворізького національного університету
16. науково-технічна бібліотека Київського національного університету технологій та дизайну
17. Наукова бібліотека МНУ ім. В.О. Сухомлинського
18. Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка

Про бібліотеку

- Історія бібліотеки
 - Презентація бібліотеки
 - Команда
- Структура та режим роботи бібліотеки
 - Документи
- Правила користування
- Методичний порадинок
- Події та новини
 - Новини
- Виставки
 - Книжкові виставки
 - Віртуальні виставки**
- Анонси

Віртуальні виставки

Виставка видань 2020 року

У бібліотеці Київського університету імені Бориса Грінченка ви завжди можете знайти найсвіжіші видання книжок, прочитати нові та цікаві публікації, ознайомитися із тенденціями у книжковому світі. Ця виставка допоможе вам швидше зорієнтуватися в книжкових бібліотеках, які були видані в 2020 році.

2020

Стівен Кінг у бібліотеці КУБГ

У бібліотеці Київського університету імені Бориса Грінченка представлена велика кількість книг видатного письменника Стівена Кінга "Королів жаків". Кожна з цих книг захоплює події. Усі створили наповнені містикою та наймощнішими сюжетами. Всі книги можна взяти в головному приміщенні бібліотеки для адресної вул. Маршала Тимошенка, 13-Б, 5-й поверх.

Ден Браун - акційською мовою в бібліотеці КУБГ

Увага! Нове надходження! До фонду бібліотеки надійшло нове видання Дена Брауна "Молода людина".

Надішліть нам повідомлення [live](#)

Бібліотека

Інформація Про бібліотеку Ресурси Писателі та серії

Ваш тут: Головна > Про бібліотеку > Виставки > Віртуальні виставки > Про бібліотеку > Виставки > Віртуальні виставки > Стівен Кінг у бібліотеці КУБГ

Про бібліотеку

- Історія бібліотеки
 - Презентація бібліотеки
 - Команда
- Структура та режим роботи бібліотеки
 - Документи
- Правила користування
- Методичний порадинок
- Події та новини
 - Новини
- Виставки
 - Книжкові виставки
 - Віртуальні виставки**
- Анонси

Стівен Кінг у бібліотеці КУБГ

Стівен Кінг у бібліотеці КУБГ

Надішліть нам повідомлення

Стівен Кінг у бібліотеці КУБГ <https://cutt.ly/njYmu8X>

Нові надходження в IV кварталі 2020 році

- Користувачам
 - Довідник користувача
 - Всеукраїнський День бібліотеки
 - Видавництва пропонують
 - Клуб друзів бібліотеки
- Науковцям
 - Наукометрика
 - Інтернет-публікації
 - Оформлення дисертаційних робіт
 - Правила бібліографічного опису
 - Авторам наукових публікацій
 - Академічна доброчесність
 - Наукові фактори видання України
- Редакторам видань

Нові надходження

- Нові надходження до бібліотеки
- Науковий доробок викладачів Університету
- Нові надходження до ДНТБ імені Сухомалинського
- Комплектування
- Оголосження
 - Відкрито тестовий доступ
 - Замовлення примірників читальної

Нові надходження в IV кварталі 2020 році <https://cutt.ly/0jYmBmE>

Книги 2020 року
видавання у бібліотеці
КУБГ

ТОМАС ГАРРІС

МОВЧАННЯ ЯГНЯТ

Активізація Windows
Щоб використовувати Windows, перейдіть
в розділ "Параметри".

Книги 2020 року видавання у бібліотеці КУБГ <https://cutt.ly/NjU1536>